

Pleitnota van de heer ir. K. Zagt
Zitting AHPD-Ameland
Rechtbank Groningen, 14 juli 2025

Zitting: AHPD Ameland BV / Waddenfonds

Voorzitter, leden van de rechtbank,

Dank dat ik het woord mag voeren.

Mijn naam is Kirsten Zagt. Als Wagenings ingenieur heb ik jarenlang voor ingenieursbureaus gewerkt aan het waterbeheer en infrastructuur, ook van de stad Groningen. Daarna ben ik, op verzoek van Gasunie en het ministerie van EZK, gestart met de ontwikkeling van innovatieve groengastechnologie. De Provincie Groningen maakte dit rond 2005 mede mogelijk. Mijn onderzoek begon in de context van Wetsus — het watertechnologisch instituut in Leeuwarden.

Als procestechnoloog, projectmanager en bedrijfsleider spreek ik hier niet als jurist, maar als iemand die werkt op het snijvlak van techniek, innovatie en complexe samenwerking.

Samen met publieke en private partijen heb ik een schaalbare, duurzame en juridisch beschermde technologie ontwikkeld voor groengasproductie: AHPD. Deze technologie vormt de kern van het project AHPD-Ameland. Groengas krijgt een wettelijk en financieel belang door de bijmengverplichting uit de nieuwe Energiewet. De marktwaarde van opschaalbare groengastechnologie is daardoor fors gestegen. Daarmee is ook mijn IP — en mijn positie — strategisch interessant geworden, omdat de AHPD-technologie voorziet in precies wat nu wettelijk vereist is.

Achteraf realiseer ik me dat wat er is gebeurd, sterk doet denken aan het Paard van Troje. Bepaalde partijen traden het project ogenschijnlijk ondersteunend binnen, maar bleken van binnenuit te werken aan een andere agenda. Pas nadat het verhoor van de heer Schittecatte van ExxonMobil door de Parlementaire Enquête Aardbevingen bij mij bekend werd, begon ik te begrijpen wat zich in werkelijkheid had afgespeeld. Het is buitengewoon lastig en tijdrovend om daar achteraf nog tegenin te gaan, zeker als je – zoals ik – geen toegang hebt tot de interne besluitvorming en je die reconstructie zelf moet maken met beperkte middelen.

Het Paard van Troje is hier geen mythisch symbool, maar een treffende metafoor voor de manier waarop het project werd ondermijnd van binnenuit — stil, strategisch en met instemming van partijen die aanvankelijk steun boden. Precies daar gaat deze zaak over. Dit beroep gaat over de poging tot beëindiging van dat project. Maar het gaat ook over méér.

Ik heb vorige week nog drie Woo-verzoeken ingediend bij betrokken overheden. Die zijn gericht op documenten en communicatie die mogelijk inzicht geven in de motieven achter

het besluit, de rolverdeling tussen publieke en private partijen, en het “onafhankelijk” optreden van het Waddenfonds. Die beantwoording kan maanden duren, want de praktijk blijkt dat dit vaak lang wordt gerekt. De Woo-verzoeken zijn mede bedoeld om de asymmetrie in informatiepositie tussen mij en de betrokken overheden te verkleinen, om transparantie af te dwingen in een situatie waarin veel communicatie en besluitvorming buiten mijn zicht plaatsvond. De beantwoording van die verzoeken kan het juridische oordeel van deze rechtbank nog aanvullen. Ik verzoek u daarom het dossier na de zitting open te houden, zodat relevante stukken alsnog kunnen worden ingebracht.

Ik ben mij ervan bewust dat het indienen van stukken op het laatste moment, het instellen van Woo-verzoeken en het oproepen van publieke aandacht spanning kan oproepen. Maar dat is soms nodig als je te maken hebt met gesloten besluitvorming en ongelijke machtsverhoudingen. Dat is een vorm van tegenwicht.

Binnen het project nestelden zich fossiele partijen met een formeel beperkte rol, maar feitelijke zeggenschap. Ze oefenden druk uit om mij de technologie te laten ontwikkelen, en vervolgens het project, de zeggenschap en uiteindelijk het intellectueel eigendom onder controle te krijgen. Toen dat niet lukte, trokken zij zich terug. Die druk is onder ede bevestigd in de Parlementaire Enquête Aardgaswinning: ExxonMobil verklaarde daar op 5 oktober 2022 expliciet dat groengas hun fossiele businessmodel schaadt en dat ze nooit met Shell aan dat onderwerp zou samenwerken.

Ik stel daarom hier de vraag: wat deden GasTerra en de NAM in dit project? En om met Cicero te spreken: Hoe lang nog blijven Shell en Esso ons geduld op de proef stellen, door de ontwikkeling van duurzame energietechnologie te ondermijnen?

Wat mij het meest treft, is dat het Waddenfonds — een publieke instelling — dit alles heeft toegestaan. Ondanks haar kennis, rol, mandaat en doelstelling greep zij niet in. Dat raakt niet alleen mijn eigendom en positie, maar ook mijn rechtvaardigheidsgevoel: als overheid mag je geen initiatiefnemer aanmoedigen, laten investeren, en vervolgens de stekker eruit trekken onder druk van partijen met andere belangen.

Ik vraag de rechtbank te beoordelen of dit gedrag past bij behoorlijk bestuur. En of een innovatief MKB-bedrijf, dat op verzoek van de overheid publieke innovatie ontwikkelt, zó mag worden behandeld. Mijn hoop is dat deze rechtbank de feiten niet alleen juridisch, maar ook in het licht van publieke verantwoordelijkheid en rechtvaardigheidsgevoel wil beoordelen.

In het vervangende beroepschrift en de vorige week toegevoegde update is onderbouwd dat de beëindiging van het project juridisch onzorgvuldig was.

Daarbij is verwezen naar jurisprudentie die bevestigt dat een bestuursorgaan geen subsidie mag beëindigen zonder objectieve onderbouwing, hoor en wederhoor, of toetsing van de gerechtvaardigde verwachtingen van de initiatiefnemer.

Ook is in de update uiteengezet dat het octrooirecht op onderdelen van de AHPD-technologie nooit formeel is overgedragen, en dat pogingen van derden om zeggenschap of eigendom te claimen onrechtmatig waren. Het Waddenfonds had als subsidieverlener moeten toezien op correcte omgang met deze rechten.

Ten slotte is in de juridische onderbouwing aangegeven dat de ziekte die ik in die periode doormaakte, volgens vaste jurisprudentie een verschoonbare reden vormt voor administratieve vertraging. Sancties of terugvorderingen zonder belangenafweging zijn onder deze omstandigheden in strijd met het evenredigheidsbeginsel.

Daarnaast werd ik, ondanks mijn rol als initiatiefnemer, technologieleverancier én octrooihouder, systematisch buitengesloten van overlegstructuren zoals de stuurgroep. Ik was geen formele partij en mocht niet meepraten, laat staan meebeslissen over het project dat ik zelf had opgezet.

De gemeente Ameland, vertegenwoordigd door de heer Wempe, zette druk op mij om het intellectueel eigendom over te dragen. Toen ik dat weigerde, dreigde men zelfs het recht op overpad te weigeren — een cruciale toegang voor het project. Dat ging ver buiten de grenzen van behoorlijk bestuur. Deze feitelijke druk van een gemeentelijke actor onderstreept hoe de publieke taak is verschoven naar belangenbehartiging ten gunste van derden. Zoals uitgewerkt in het beroepschrift, is dit handelen in strijd met het recht op eigendom, zoals beschermd onder artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EP EVRM).

Daarom verzoek ik u met klem om het bestreden besluit te vernietigen, met toepassing van artikel 8:51a Awb voor nader onderzoek, wegens strijd met het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en de verplichting tot eerlijke belangenafweging. De juridische onderbouwing, relevante jurisprudentie en overige eisen zijn opgenomen in het beroepschrift en in de update van 10 juli 2025, die als bijlagen aan deze procedure zijn toegevoegd.

Voor de volledigheid wil ik nog één praktische opmerking maken. Door een medische ingreep ter genezing van mijn ziekte heb ik een stoma. Dat betekent dat ik mogelijk af en toe kort de zitting moet onderbreken om naar het toilet te gaan. Ik hoop dat u daar begrip voor heeft.

Tot slot wil ik één inhoudelijke realiteit onderstrepen: de wettelijke bijmengverplichting wordt vanaf 2027 van kracht. Er zal dus hoe dan ook groengas moeten worden geproduceerd — op industriële schaal, met werkende en juridisch houdbare technologie.

Dat maakt AHPD strategisch relevant.